

Abstract

Det organiserade våldet i Colombia har på senare år förändrat karaktär och med utgångspunkt i den krigs- och konfliktteoretiska debatten skulle många fråga sig om denna förändring är så fundamental att det går att tala om en förändring av det organiserade våldets grundläggande logik. Det är just denna undran som har legat till grund för genomförandet av vår studie. Med utgångspunkt i de mest inflytelserika teoriernas grundläggande ståndpunkter har vi gjort en uppdelning vilket gör det möjligt att pröva om denna förändring har skett. I Colombias fall har det visat sig att landets integration i globaliseringsprocessen har förändrat de politiska och ekonomiska strukturer som omsluter den väpnade konflikten. Samtidigt förblir kampen om den statliga makten central för konfliktens utveckling. Analysen visar att relativt stora förändringar av våldets karaktär har skett men att det organiserade våldets grundläggande logik i princip förblir densamma.

Nyckelord: Colombia, organiserat våld, förändring, statlig makt, globalisering

Innehållsförteckning

1	Inledning	1-4
1.1	Problemområde.....	1-2
1.1.1	Problem & frågeställning.....	2
1.2	Syfte.....	3
1.3	Metod.....	3
1.3.1	Material.....	3-4
2	Historisk tillbakablick	5-7
2.1	I begynnelsen.....	5
2.2	Upprinnelse till La Violencia	6
2.3	La Violencia 1948-58	7
3	Teori	8-12
3.1	Lågintensiva krig	8
3.2	Traditionalister.....	9-10
3.3	Globalister	10-12
4	Aktuell politisk situation	13-15
5	Colombias väpnade konflikt ur ett traditionalistiskt perspektiv.....	16-18
5.1	Kriget mot drogerna.....	16-17
5.2	Amerikansk globalisering.....	17
5.3	Colombias förenade självförsvarsstyrkor (AUC).....	18
6	Colombia – organiserat våld i globaliseringens era	19-24
6.1	Jordäggande och globalt gångbara grödor.....	19-20
6.2	Colombia och det vita guldets förbannelse.....	20-21
6.3	Multinationell guldgrävning	21-22
6.4	Väldets marknad	22-23
6.5	Avslutande argumentation.....	23-24
7	Slutsats	25-26
8	Referensförteckning.....	27-28

1 Inledning

Alltsedan Colombia gjorde sig självständigt från den spanska kolonialmakten i början på 1800-talet har landets politiska liv präglats av våld och inre splittring. Denna långa historia av våld och politisk instabilitet gör Colombia till ett mycket intressant fall för den som vill studera krig och väpnade konflikter. Vår studie har för avsikt att med hjälp av teoretiska verktyg undersöka och försöka förklara landets nutida väpnade konflikt. Den colombianska konflikten är ett komplicerat fall med många dimensioner vilket har gjort genomförandet av denna studie till ett stimulerande och spännande arbete.

1.1 Problemområde

Den senaste tidens krigs- och konfliktteoretiska debatt har kretsat kring huruvida dagens krig har genomgått en fundamental förändring. Debattens fokus har varit frågor som berört krigets rationalitet, statens roll, globaliseringsprocessens påverkan och förändringen av militärstrategi. Debatten kring krigets förändring har kommit att delas upp i tre problemområden. Det ena området som intresserar forskarna är s.k. post-moderna krig. Dessa krig kan bäst exemplifieras av USA:s riktade bombningar i Irak och Afghanistan, högteknologisk krigföring vilken får stor uppmärksamhet i media, ”spektakulära krig” som en forskare vill beskriva det. Ett annat problemområde fokuserar på asymmetrisk krigföring. Al-Qaedas attack mot World Trade Center den 11:e september är det mest kända exemplet av asymmetrisk krigföring och är också vad som blåst liv i den militärstrategiska debatten kring ämnet. Attacken exemplifierar asymmetrisk krigföring då Al-Qaeda som en aktör med underlägsen militär kapacitet utnyttjar små medel mot fiendens svaga punkter för att förorsaka sin motståndare maximal skada. Värt att notera är att vi här talar om en form av *krigföring* och inte en typ av *krig*. Skillnaden är essentiell. En studie av krigföring undersöker det rent militärstrategiska och taktiska i genomförandet av det organiserade våld krig innebär. En studie av krig undersöker vilka aktörer som är involverade, vad som styr deras handlande och inom vilka politiska och ekonomiska strukturer de rör sig m.m (Kalyvas 2005:90). Vår fallstudie av Colombia är en studie av *krig*. En studie av krig måste oundvikligen innehålla delar som berör krigföring och vice versa, skillnaden är var fokus ligger. Det sista problemområdet, under vilket vår studie faller in, handlar om studier av s.k. *lågintensiva krig*. Detta är det område som flest forskare inom krigs- och konfliktteori har intresserat sig för. Dessa lågintensiva krig har sedan 1960-talet utgjort en majoritet av världens väpnade konflikter (Angstrom 2005:2). Sri Lanka, Nordirland, Somalia och inte minst Colombia är exempel på länder som drabbats av lågintensiva krig. Vi kommer i

uppsatsens teoretiska del närmare precisera och klargöra debatten rörande detta problemområde. Colombia är det fall vilket vi avser undersöka med ansats från problemområdet.

1.1.1 Problem & frågeställning

Målet för vår fallstudie av Colombia är att försöka förstå hur den väpnade konflikten i landet har förändrats med utgångspunkt i den teoretiska debatten på området. De två teoretiska ansatser vi kommer använda har präglat utformningen av vårt problemval samt våra frågeställningar då de två skiljer sig åt på en central punkt. Den ena hävdar att krigets grundläggande logik är och förblir detsamma, den andra påstår att en fundamental förändring har skett. Det är denna skiljelinje som utgör det grundläggande problem studien avser undersöka. Med utgångspunkt i detta har vi utformat följande frågeställning:

Har konflikten i Colombia förändrats vad gäller det organiserade våldets grundläggande logik?

Genom att svara på denna frågeställning kan vi bedöma de två teoretiska ansatser förklaringskraft för fallet Colombia. Erfarenheten säger oss att studiens resultat varken kommer ge ett obestridligt *ja* eller *nej* på frågan, utan snarare något däremellan. Det blir således en uppgift för vår analys och slutsats att avgöra vilken teoretisk ansats som har störst förklaringskraft. På en ytlig nivå är det tydligt att en gradvis förändring har skett av den colombianska konflikten organiserade våld. Vad vi intresserar oss för är om krigets *grundläggande logik* har förändrats, vilket är den allmänna fråga som har varit en brännpunkt i den krigs och konfliktteoretiska debatten. Med grundläggande logik avser vi de aspekter som under föregående rubrik beskrivits som centrala för studier av *krig*. Om detta klargörs närmare i beskrivningen av våra teoretiska ansatser. För att kunna besvara vår första frågeställning har vi funnit det nödvändigt att ställa följande fråga:

Hur och på vilket sätt har det organiserade våldet i Colombia förändrats?

Med utgångspunkt i denna frågeställning kan vi undersöka på vilken nivå det organiserade våldet har förändrats, samt på en mer konkret nivå avgöra vilken teoretisk ansats som har störst förklaringskraft för fallet. Frågeställningen ligger till grund för vår empiriska undersökning vilken vidare lägger grund för uppsatsens analytiska del.

1.2 Syfte

Syftet med vår uppsats är att försöka förstå och förklara Colombias väpnade konflikt samt dess förändring med utgångspunkt i den krigs- och konfliktteoretiska debatt som berör lågintensiva krig. Genom att studera fallet kan vi bidra med ytterligare kunskap om hur konflikten i Colombia kan förklaras. Vi kan dessutom pröva existerande teoriers relevans och förklaringskraft för den colombianska konflikten och därigenom vara ett bidrag till den krigs- och konfliktteoretiska debatten.

1.3 Metod

Vår uppsats kan beskrivas som en teoriprovande fallstudie av det organiserade våldet i dagens Colombia. Fallstudien är teoriprovande i den mening att vi utifrån konflikten i Colombia jämför två olika teoretiska perspektiv för att pröva teoriernas förklaringskraft. En förklaring av en konflikt präglas i hög grad utifrån vilket perspektiv en ser den. Genom denna metod kan vi, utöver att pröva teoriernas förklaringskraft, belysa konflikten utifrån två olika inflytelserika perspektiv och förhoppningsvis ge en relativt rättvis bild av situationen. Den krigs- och konfliktteoretiska debatten kring lågintensiva krig är en djungel av överlappande begrepp och teorier vilka både bekräftar och motsäger varandra. Tanken med vår ”fiktiva” uppdelning mellan traditionalister och globalister är att gallra i den krigs- och konfliktteoretiska djungeln och genom detta undvika att vår uppsats utmynnar i en enda lång redogörelse för den teoretiska debatten på området. Genom att istället utröna grundläggande ståndpunkter hos olika teorier kan vi tydliggöra motsättningar och gemensamma drag och göra en uppdelning. På det här sättet kan vi på ett överskådligt och effektivt vis pröva de mest inflytelserika teoriernas förklaringskraft för fallet Colombia. Nackdelen med denna metod är att studien saknar möjligheter att verifiera eller falsifiera en specifik teori. Teoriprovningen får istället en mer generell karaktär. Undersökningens empiriska resultat är dessutom begränsade till fallet Colombia. Vår bedömning är dock att denna utformning frambringar störst vetenskaplig tyngd utifrån studiens ramar.

1.3.1 Material

Studiens material bygger på sekundärkällor. Tryckta källor utgör huvuddelen av materialet men även internetkällor har utnyttjats. Arbetet att insamla material till vår undersökning har varit uppdelat i två delar. Dels att insamla information till studiens teoretiska del och dels att insamla information till studiens empiriska del. Som grund för den teoretiska delen har vi utnyttjat två böcker vilka sammanställer den aktuella krigs- och konfliktteoretiska debatten. Krigs- och konfliktforskarna Jan Angstrom och Isabelle Duyvesteyn har i två antologier sammanfört de mest

framstående forskarna på området. Antologierna ger en bra helhetsbild av debattens olika läger då forskare med skiftande ståndpunkter medverkar. Mary Kaldors banbrytande bok *Nya och Gamla krig* samt Martin van Crevelds *The transformation of war* har framträtt som en ny motpol till Carl von Clausewitz klassiska verk *Vom Kriege* (Om kriget) vilken sedan länge präglat forskningen på området. Dessa teoretiska verk har utnyttjats samt i hög grad präglat vår teoretiska uppdelning mellan globalister och traditionalister.

Till grund för vår empiriska materialinsamling har vi till stor del utnyttjat artiklar från vetenskapliga tidskrifter vilka behandlat ämnet. Utöver detta har vi utnyttjat ansedda internetkällor såsom Amnesty International och Nationalencyklopedins hemsidor. Huvudprincipen för vår materialinsamling på området har varit att utnyttja så objektiv och färsk information som möjligt.

2 Historisk tillbakablick

För att kunna förklara konflikten i Colombia och huruvida denna har förändrats under den senare tidens globalisering är det nödvändigt att först utröna dess ursprung och vad det var som ledde fram till den konflikt vi ser i dagens Colombia. I detta avsnitt ges en övergripande historisk tillbakablick över den politiska situationen i Colombia sen dess självständighet.

2.1 I begynnelsen

Den politiska makteliten i Colombia har alltsedan 1800-talets mitt dominerats av två konkurrerande partier det Konservativa partiet (Partido Conservador, PC) och Liberalpartiet (Partido Liberal, PL). Det Konservativa partiet har traditionellt varit centralistiskt och kyrkligt orienterat med betoning på ordning och paternalismiska reformer medan Liberalpartiet varit mer federalistiskt och velat minska kyrkans makt inom politiken samt förespråkade moderniserande och marknadsorienterade reformer. Bildandet av de två partierna under 1850-talet skedde under en tid av oroligheter (Schmidt 1974:97). Detta har sedermera kommit att prägla partiernas strävan efter makt som vid ett flertal tillfällen under den senare hälften av 1800-talet kom att eskalera i blodiga inbördeskrig. I stället för att försöka vinna folkets förtroende med traditionella medel kämpade partierna sinsemellan med vapen i hand om legitimitet att styra landet (s. 98-99). I förlängningen gick detta ut över det styrande partiets tillvägagångssätt att styra landet. Styret kom till stor del att präglas av att hindra oppositionen från att terrorisera det styrande partiets anhängare och dess centrala organ, och när tid gavs även mobilisera anhängare som i sin tur kunde terrorisera oppositionen. Givetvis ledde detta till en svår situation för Colombia och dess befolkning. Många små och korta ”politiska krig” utbröt med, mer eller mindre, jämna mellanrum (s. 100). I och med detta blev det interna våldet i Colombia tidigt förknippat med de politiska partierna. Eftersom inbördeskrigen aldrig utkämpades mellan olika raser, etniciteter eller vissa specifika regioner kom våldet att prägla hela samhället, såväl det rurala som det urbana, och kom därmed även att rota sig djupt i det colombianska värdesystemet. Användandet av våld kom att bli en allt vanligare tillflyktsort för konfliktlösning i samhället.

2.2 Upprinnelse till La Violencia

Det sista av de ovan nämnda politiska krigen som ägde rum 1899-1902 tog större proportioner än något av de tidigare krigen vilket tröttade ut de båda partierna. Slutligen tog de Konservativa makten och behöll denna fram till 1930 (Schmidt 1974:101).

Vid presidentvalet 1930 ställde det Konservativa partiet upp med två kandidater vilket ledde till att de förlorade valet, och efter nästan 30 år av konservativt styre kunde Liberalpartiet återta makten. Efter Liberalpartiets vinst kom partiet att nästintill totalt dominera den politiska arenan under hela 30-talet och en bit in på 40- talet. Anledningen till denna dominans kan i mångt och mycket härledas till hur de liberala agerade och vad de gjorde efter maktövertagandet 1930. Efter liberalernas seger gick dessa hårt åt mot oppositionen för att så snabbt som möjligt få bort dessa från politikens högkvarter. I flera byar och städer som tidigare dominerats av konservativa tog liberaler till vapen och våld och tvingade konservativa bort från den politiska makten (Schmidt 1974:101). Detta för att "liberalisera" tidigare konservativa områden. Detta beteende fortsatte genom valen på 30-talet. Våld eller hot om våld blev kutym i samband med val. Till viss del var det även denna dominans som fick Liberalpartiet att begå samma misstag som de Konservativa hade gjort i valet 1930, i valet 1946 ställde Liberalpartiet upp med två kandidater och förlorade precis som de Konservativa hade gjort 16 år tidigare. Det är dock inte enbart partiets dominans som är förklaringen till detta. Under åren vid makten hade partiet kommit att bli allt mer splittrat mellan moderata och mer reformvänliga grupper. Liberalpartiets två presidentkandidater hade vitt skilda uppfattningar om hur landet skulle styras och deras agendor var helt olika (Baily 1967:565).

Efter Liberalpartiets förlust 1946 blev partiet än mer splittrat till största del p.g.a. de olika konflikterna inom partiet (Schmidt 1974:101). Det var nu populisten Jorge Eliecer Gaitán först framträdde på den politiska arenan. Gaitán, som var liberalpartiets mer radikale presidentkandidat i valet 1946, vann stor popularitet hos folket på landsbygden i Colombia, men han var också mycket populär bland den fattigare befolkningen i städerna (Baily 1967:566). Det mesta tydde på att Gaitán skulle vinna det kommande valet. Detta blev dock inte fallet. I april 1948 blev han mördad på öppen gata i Bogotá (s. 566). Mordet på Gaitán brukar beskrivas som startpunkten för la violencia (våldet). Ett blodigt inbördeskrig som satte djupa spår i det colombianska samhället.

2.3 La Violencia 1948-58

Efter mordet på Gaitán i april förvandlades huvudstaden till vad som närmast kan liknas vid en krigszon. Detta uppror brukar benämnas *bogotazo* (Baily 1974:567).

Bogotazo blev startskottet för la violencia som snabbt spred sig över i princip hela landet. Både gerillabanden och polis/armén växte sig större både i antalet medlemmar och i vapenstyrka (s. 567). Gaitán hade ofta predikat om klasstrukturerna och om hur de rika levde på de fattiga bönderna. Detta tog nu de lokala bonde- och gerillaledarna fasta på, mobiliserade och fick allt större kontroll över sina egna byar (Schmidt 1974:102). Ögonvittnesuppgifter talar om extrem brutalitet ute på landsbygden, om folk som lemlästades, även kvinnor och barn. Härmed återskapades den traditionella osäkerheten som dominerat Colombia under 1800-talet. Eftersom de två partierna var sådana bittra fiender agerade de givetvis inte neutralt. Om de konservativa styrde blev det svårt för en liberal att söka skydd hos myndigheterna eller hos regeringsstyckorna (s. 109). Folket på landsbygden började organisera sig i det regerande partiet, men oftast i grupper som tillsammans kunde slå ner en attack. Dessa grupper hade ofta starka band till socialismen. Ibland var det hela byar som organiserade sig och lämnade byn för att i stället leva ett nomadliv ute i djungeln. Colombias äldsta och idag mäktigaste gerilla FARC (Fuerzas Armadas Revolucionaria de Colombia) har sitt ursprung i den här typen av lokal organisering och mobilisering.

Det faktum att bönderna i hög grad påverkades av de socialistiska strömningarna vid den här tiden har fått många socialisttrogna att vilja beskriva la violencia som en klassisk klasskamp (Baily 1974:569). Detta var dock inte fallet. La violencia började visserligen som ett klassiskt inbördeskrig där liberalerna tog till vapen för att försöka återfå makten och där de konservativa försvarade sig för att försöka behålla den. När upproret först tog sin början var det ett uppror i Liberalpartiets namn men det tog snart sådana proportioner att de officiella liberalerna inte kunde stödja det. Detta bidrog till att även liberaler drabbades och jagades av sina egna (Sanchez, Bakewell 1985:791). Faktum är att la violencia är väldigt unikt på detta sätt. Striderna ändrade snabbt i karaktär och byggde inte alls på olika ekonomiska och politiska klasser som stridde mot varandra. Fattiga bönder slogs mot andra fattiga bönder såväl som mot rika stadsbor som även de slogs mot varandra. Strider tog plats överallt mellan alla klasser utan någon ekonomisk diskrimination mellan kombattanterna (Baily 1974:570).

La violencia och brutaliteten kom att pågå fram till 1958 när den nationella fronten inleddes. Ett styre där de konservativa och liberala partierna samarbetade för att bringa ordning och fred i landet. Även om tiden under den nationella fronten, som varade till 1974, till viss del även den präglades av oroligheter och inre konflikt, lyckades man få bukt med de militära styrkornas delaktighet och stora makt inom politiken (Gutiérrez 2003:145).

3 Teori

I detta kapitel kommer vi inledningsvis att redogöra närmare för begreppet lågintensiva krig följt av en presentation av våra två teoretiska ansatser. Kapitlet avslutas med en sammanfattande tabell som på ett översiktligt vis redogör för de två teoretiska ansatsernas grundläggande ståndpunkter.

3.1 Lågintensiva krig

Begreppet *lågintensiva krig* som här används är inte allmänt accepterat, en forskare på området listar i ett avsnitt upptill 30 olika begrepp vilka gör anspråk på att beskriva fenomenet (Angstrom 2003b:170). Med hänsyn till den oenighet som råder rörande begreppet är det i princip omöjligt att fastställa en allmängiltig definition. Den traditionalistiska ansatsen menar t.o.m. att en kategorisering av den här typen är missvisande. Detta då krig i slutändan alltid har samma grundläggande logik. Vi använder begreppet *lågintensiva krig* eftersom detta är det begrepp som har störst allmän acceptans i debatten. Vår redogörelse för innebörden av begreppet har endast för avsikt att kortfattat klargöra debattens problemområde.

Lågintensiva krig skiljer sig från de totala krig som t.ex. utkämpades i Europa under 1900-talets första hälft. Dessa krig karaktäriserades av öppen konfrontation mellan centralt mobiliserade stater vars arméer hade monopol på det legitima våldet (Kaldor 1999:34-35). Lågintensiva krig karaktäriseras av organiserat våld utfört av statliga och icke-statliga aktörer vilka i stor utsträckning undviker öppen konfrontation. Dessa lågintensiva krig uppstår ofta i länder där staten misslyckats att etablera politisk legitimitet hos befolkningen de avser representera. I bristen på statlig legitimitet följer en urholkning av statens våldsmonopol. Det organiserade våldet utförs av reguljära och irreguljära styrkor och inriktas i hög grad mot civilbefolkningen bl.a. som en effekt av utsuddningen mellan det militära och civila (Van Creveld 1991:202,204). Majoriteten av alla lågintensiva krig är inomstatliga (Angstrom 2005:3). Konflikter av denna typ kan pågå under mycket lång tid och präglas av ett konstant men lågintensivt våldsutövande av konfliktens aktörer. Aktörerna är ofta oförmögna att uppbringa tillräcklig militärmakt för att slutgiltig besegra sina motståndare och ge konflikten ett slut (Smith 2005:48-49).

3.2 Traditionalister

Neo-Clausewitzianer är ett sätt att beskriva den grupp av forskare inom krigs- och konfliktteori vilka förordar en aktualisering av den preussiske militärteoretikern Carl von Clausewitz grundläggande syn på krig. Vi har valt att beskriva dem som traditionalister eftersom det är Clausewitziansk teori som dominerat synen på krig enda sedan hans klassiker *Vom Kriege* (Om Kriget) utgavs postumt på 1830-talet. Stora delar av boken består av mycket konkreta tips på hur krigsföring bör utövas. Det som intresserar nutida Clausewitz anhängare är dock bokens teoretiska del vilket också är den del som görs aktuell i vår studie. Traditionalisternas främsta gemensamma nämnare är ståndpunkten att Clausewitziansk teori är och förblir det mest träffsäkra sättet att förstå och förklara krig. En förändring av krigets grundläggande logik har således *inte* skett enligt traditionalisterna.

”War is a continuation of politics by other means” –Carl von Clausewitz

Clausewitz mest kända citat beskriver kortfattat en central del av den traditionalistiska ansatsen. Krig är och förblir en förlängning av politik med andra medel. Alla krig uppstår ur politiska omständigheter. I princip allt våld som utförs av människor är politiskt (Clausewitz 1991:43). Det är uppenbart att traditionalisterna har en ganska vid definition av politik.

Det traditionalistiska argumentet för denna vida definition klargörs av Mike L. R. Smith. Fritt återgett argumenterar Smith på följande vis. En uppdelning mellan kriminellt våld och politiskt våld skulle exempelvis kunna göras. Men en sådan uppdelning är en högst politisk handling i sig. Vem avgör vad som är en politisk handling och vad som är en kriminell? Icke-statliga organisationer som ETA, IRA och FARC kan avfärdas som hänsynslösa kriminella våldsapparater. Men organisationerna själva och dess anhängare uppfattar sitt våldsutövande som en oundviklig del i en politisk kamp. T.o.m. ett vanligt inbrott kan tolkas som uttryck för samhällets klasskillnader och därmed indirekt vara en politisk handling (Smith 2005:33-34).

”Kriget är alltså en våldsakt för att påtvinga motståndaren vår vilja” –Carl von Clausewitz (Clausewitz 1991:29)

Följden av detta resonemang är att våld kan uppfattas som rationellt i den mening att våld är ett medel för att nå ett mål (Smith 2005:35). Krig och våld är således aldrig ett mål i sig utan ett medel för att nå ett mål. Om krig och våld alltid är en förlängning av politik innebär detta att staten som samhällets främsta symbol och forum för politik och maktutövning hamnar i centrum för all våldsutövning. Även icke-statliga och privata aktörers våldsutövande i krig bör uppfattas som en del i kampen att kontrollera den statliga makten (De Graaf 2005:162). Paramilitärer och legoknektar kan t.ex. agera med ekonomiska intressen som främsta motiv men ändå vara anlitade av en statlig eller icke-statlig aktör som har målet att kontrollera den statliga makten. Även organiserad brottslighet kan ha som mål att kontrollera staten. Exempelvis har knarkkarteller i Colombia genom uppsåtliga påtryckningar nått utbrett politiskt inflytande över flertalet statliga instanser (Richani 1997:53).

Den globalistiska ansatsen argumenterar till skillnad från traditionalisterna att globaliseringsprocessen är central för att förstå nutida krig. Traditionalisten Paul B. Rich menar att globaliseringsprocessens effekt på nutida krig är marginell. I synnerhet vad gäller s.k. lågintensiva krig vilka i stor utsträckning bedrivs i marginaliserade U-länder. Globalisering definierat som en process av utökad interaktion mellan världens länder på ekonomisk, politisk och kulturell nivå är enligt Rich något missvisande (Rich 2005:191-192). Även om interaktionen uppenbarligen har ökat mellan världens länder är majoriteten av interaktionen begränsad till världens rikare länder. Dessutom kan globaliseringen snarare tolkas som ett uttryck för den amerikanska hegemonin. Globaliseringen är i hög grad präglad av USA och dess allierade vilka har ett utbrett inflytande över den interaktion som sker på ekonomisk, politisk och kulturell nivå. Till skillnad från vad globalisterna påstår, att globalisering innebär en upplösning av nationella gränser och en demontering av den statliga makten, är globalisering till stor del ett uttryck för den amerikanska statens världspolitiska dominans (Rich 2005:204). Den statliga makten är således fortfarande en avgörande variabel för den som vill förstå nutida krig.

3.3 Globalister

Den globalistiska ansatsens syn på nutida krig skiljer sig avsevärt från den traditionalistiska. Martin van Creveld och Mary Kaldor är två uppmärksammade krigs- och konfliktforskare vars argumentation kommer vara central för vår globalistiska ansats. Van Crevelds och Kaldors främsta gemensamma nämnare är att deras argumentation underbygger att en förändring av krigets grundläggande logik *har* skett. Kaldor betonar tesen att den senaste tidens ökade globalisering är av avgörande betydelse för att förstå denna förändring. Denna grundläggande förändring motiverar hennes beskrivning av dagens lågintensiva krig som *nya krig*. Van Crevelds resonemang kring *framtida krig* överensstämmer på många sätt med Kaldors teori om *nya krig*. Huvuddelen av Van Crevelds argumentation inriktas dock på att avfärda Clausewitziansk teori som ett antingen förlegat eller felaktigt synsätt på nutida krig.

Mary Kaldor's definition av globalisering liknar den Paul B. Rich uppfattar som missvisande. Kaldor förklarar sin syn på globalisering på följande vis.

”Med globalisering menar jag att den globala sammanbundenheten ökar: politiskt, ekonomiskt, militärt och kulturellt (...) globaliseringen under 80- och 90-talen är ett kvalitativt nytt fenomen som, åtminstone delvis, kan förklaras som en följd av den informationsteknologiska revolutionen och de dramatiska framstegen inom telekommunikation och databehandling” (Kaldor 1999:11).

Globaliseringens påverkan på krigets politiska och ekonomiska strukturer har enligt globalisterna inneburit en fundamental förändring för krigets grundläggande logik. Kaldor argumenterar till skillnad från den traditionalistiska ansatsen att

globaliseringen på många håll innebär en demontering och fragmentisering av den statliga makten (Kaldor 1999:82). Denna statliga demontering gör sig i synnerhet aktuell i fattiga länder med en redan urholkad statlig makt. Resursstarka icke-statliga våldsutövare kan stärka sin makt och förbigå staten genom att utnyttja globaliseringens ekonomiska möjligheter. Utomstående intressenter såsom utflugna landsmän, sympatiserande grannstater, organisationer, företag m.m. kan genom dagens informationsteknologiska teknik lätt och diskret överföra stora resurser till icke-statliga och statliga våldsutövare som de av olika skäl sympatiserar med. Samtidigt innebär globaliseringen att organiserade våldsutövare under krigstillstånd kan bedriva olika former av illegal men mycket lukrativ ekonomisk verksamhet. Plundring, rån och utpressning förekommer bl.a. men är inget nytt för dagens krig. Handel med illegala varor som har stor global efterfrågan är dock en ny möjlighet. Narkotika- och vapenhandel är typiska exempel på extremt lukrativ men illegal ekonomisk verksamhet som fått ett uppsving under den senaste tidens globalisering. ”Skyddspengar” från internationella företag med intressen i konflikthärdens område är ytterligare en lönsam verksamhet (Kaldor 1999:116-117). Följden är att de nya krigen delvis bedrivs av aktörer vilka har ett egenintresse av att kriget fortsätter. Detta gäller i synnerhet våldsorganisationer vars politiska och ekonomiska verksamhet bygger på ett tillstånd av krig. Vapen- och narkotikahandel, bidrag från utlandet, utpressning, etc. är verksamhet vilken i hög grad begränsas i ett tillstånd av fred. Den senaste tidens globalisering har skapat nya möjligheter för ekonomisk verksamhet i lågintensiva krig (Kaldor 1999:121-22). Dessa möjligheter kan i vissa fall vara tillräckliga incitament för att krigets aktörer ska ha ett egenintresse av att kriget fortgår.

Dessa argument talar för att krig inte bara behöver vara ett medel för att nå ett mål utan även kan vara ett mål i sig. Kaldor och Van Creveld skiljer sig åt på den här punkten. Medan Kaldor hävdar att krig fortfarande bygger på rationellt handlande hävdar Van Creveld att rationella förklaringar i många fall kan vara missvisande. Enligt Van Creveld är Clausewitz rationella ansats felaktig i antagandet att aktörerna i ett krig är en enhetlig grupp vars våldshandlingar är ett medel för att nå ett slutgiltigt mål (Van Creveld 1991:157). Van Creveld synsätt liknar snarare analysmodellen *Governmental politics* som Graham Allison introducerar i *Essence of decision* (1999). Analysmodellen går kortfattat ut på att en organisations beslut är resultatet av förhandlingar mellan organisationens främsta makthavare. Dessa individer behöver inte nödvändigtvis drivas av ett rationellt tänkande med organisationens bästa som högsta prioritet (Allison 1999:255). Avgörande i krig är snarare en organisations förmåga att placera människor i en situation där deras liv är hotat. I en situation där individen har att välja mellan att döda eller bli dödad gör de flesta människor allt för att överleva, oavsett fiendens eller den egna organisationens övergripande mål. Van Creveld menar att det är överlevnadsinstinkten och beredvilligheten att döda som är och har varit avgörande för alla krig genom historien. Det är till och med så att den ”överlevnadssituation” som i synnerhet uppstår i krig är för många ett mål i sig. Det finns otaliga exempel på människor, politiska ledare såväl som soldater, vilka medvetet har sökt sig till krigssituationer (Van Creveld 1991:160-162). Kontentan även av denna argumentation är att krig och våld i många fall är ett mål och inte

ett medel. Kaldor menar till skillnad från Van Creveld att krig är rationellt i den mening att de *nya krigen* tillämpar rationellt tänkande på krigets syften (Kaldor 1999:115). Även om bl.a. ekonomiska intressen har gjort att ett krigstillstånd kan vara ett mål i sig är de våldshandlingar som utförs i syfte att upprätthålla eller bedriva kriget fortfarande rationella.

Enligt Kaldor är politisk mobilisering en central aspekt i nya krig (Kaldor 2005:221). Den senaste tidens globalisering har inneburit en ekonomisk utveckling vilken på många sätt upplöst traditionella politiska klasser samt undergrävt statens betydelse. Följden av detta har blivit en politisk identitetskris vilken i sin tur gynnat en ny typ av identitetspolitik. Aktörerna i nya krig mobiliserar ofta sitt politiska stöd genom att påstå sig företräda och försvara en identitet, ofta sådana med stor politisk sprängkraft. Etnicitet, religion och nationalitet är typiska exempel. För att mobilisera politiskt stöd med dessa medel krävs dock att identiteten ifråga är utsatt för ett yttre hot. I ett krigstillstånd präglad av osäkerhet kan således identitetspolitik vara mycket effektivt (Kaldor 1999:89-90). Således kan krig även på ett politiskt plan vara ett mål i sig. Van Crevelds och Kaldors perspektiv överensstämmer på punkten att tillståndet av krig kan vara ett mål i sig men skiljer på punkten om våldshandlingar inom kriget bygger på rationellt tänkande.

Det centrala i globalisternas syn på förändringen av krigets grundläggande logik är att de nya krigen på många sätt har ett självändamål. Globaliseringsprocessen har varit avgörande för uppkomsten av de ekonomiska och politiska strukturer vilka föranlett denna förändring. Detta innebär en markant brytning med Clausewitz rationella och statscentrerade teori.

	Förändring(1)	Rationalitet(2)	Statlig makt(3)	Globalisering(4)
Traditionalister	Nej	Ja	Ja	Nej
Globalister	Ja	Delvis	Nej	Ja

Fig 1.1 Översikt – grundläggande ståndpunkter hos studiens två teoretiska ansatser

Kolumn 1: Har nutida lågintensiva krig (LIK) förändrats vad gäller krigets grundläggande logik?

K. 2: Kan nutida LIK förstås ur ett rationellt perspektiv?

K. 3: Är den statliga makten central för nutida LIK?

K. 4: Har globaliseringen föranlett en förändring av LIK:s grundläggande logik?

4 Aktuell politisk situation

Den colombianska våldsspiralen har under de senaste 20 åren fortsatt att öka. De våldstraditioner vilka sedan länge präglat landet förblir centrala för den politiska utvecklingen (Richani 1997:37). Under 1980-talet klev knarkkartellerna in på allvar som en ny aktör i den colombianska maktkampen. Efter att sedan tidigare ha varit en viktig mellanhand i narkotikaexporten från Peru och Bolivia blev Colombia under 1980-talet en av världens största narkotikaproducenter. En ökad internationell efterfrågan från inte minst USA gjorde att odling av kokablad och andra grödor med liknande potential blev en mycket lukrativ verksamhet. För colombianska landägare och bönder innebar odlingen stora ekonomiska möjligheter jämfört med traditionellt jordbruk (Nationalencyklopedin 051218). Knarkhandeln har sedan 1980-talet och framåt fört in stora mängder kapital i landet. Inflödet av knarkpengar har på många sätt intensifierat och förlängt Colombias väpnade konflikt. Knarkpengar har genomsyrat och korruperat stora delar av den colombianska staten vilken redan lider stor brist på legitimitet. Samtidigt gör FARC stora vinster på knarkhandeln genom att ta ut ”skatter” från odlingar i gerillakontrollerade områden. Statens upprepade försök att besegra landets mäktiga knarkkarteller har misslyckats. Hyckleriet i den colombianska politiken nådde en kulmen 1994 då det visade sig att den nyvalde presidenten Ernesto Samper, vilken officiellt deklarerat krig mot den colombianska knarkmaffian, själv finansierat sin valkampanj med vidlyftiga bidrag från en av landet största knarkmaffior Calíkartellen (Richani 1997:53-55).

Den paramilitära verksamheten i landet har sedan 1980-talet blivit alltmer utbredd. Paramilitärerna har flera funktioner i det colombianska våldssamhället, främst som våldsutövare för den konservativa högerens kamp mot gerillan. Den reguljära statliga armén har utnyttjat paramilitärer för genomförandet av mer ”smutsig” verksamhet såsom massakrer av gerillalöjla småbönder och bybor. Multinationella företag med intressen i landet utnyttjar paramilitären på liknande vis som svar på gerillans angrepp mot företagens verksamhet. Inflytelserika landägare och knarkkarteller anlitar även dem paramilitärer för att bibehålla politisk makt samt bekämpa gerillaverksamhet. Det frekventa nyttjandet av paramilitärer har inneburit en uppenbar urholkning av statens våldsmonopol. Den paramilitära verksamheten i landet har blivit så institutionaliserad att paramilitärerna 1997 förenade sig i paraplyorganisationen AUC (Autodefensas Unidas de Colombia) (Amnesty International 051116).

FARC Colombias idag i särklass största och mest inflytelserika gerillarörelse har förenat sig med landets andra två gerillor ELN (Ejército de Liberación Nacional) och EPL (Ejército Popular de Liberación) i paraplyorganisationen CGN (Coordinadora Nacional Guerrillera). CGN har under de senaste 20 åren, till skillnad från andra vänstergerillor världen över, kraftigt ökat i makt och styrka.

CGN och i synnerhet FARC åtnjuter en fortsatt stor och på sina håll ökande politisk legitimitet hos stora delar av Colombias landsortsbefolkning. FARC har fullkomlig politisk kontroll över ett område stort som Schweiz i södra Colombia. Tillsammans uppskattas CGN ha politiskt och militärt inflytande över cirka två tredjedelar av landets totala yta. Undantagen är området kring huvudstaden Bogotá samt landets norra delar (Richani 1997:41). Vänstergerillans förvaltning har upprättat en utbyggd byråkrati, rättssystem samt annan offentlig service i områden där gerillan har utbredd politisk kontroll. Samtidigt bedriver gerillan en brutal och hänsynslös kamp mot det politiska etablissemangen vilket utöver staten innefattar lokala landägare, knarkkarteller och multinationella företag. Den colombianska staten bedömde 1994 att CGN:s årliga inkomst översteg 600 miljoner dollar. Skatteindrivning från narkotikaproduktion i gerillakontrollerade områden, kidnappningar, utpressning, och olika ekonomiska investeringar är CGN:s främsta inkomstkällor (s. 43-46). Ambitiösa försök att demilitarisera CGN och integrera dess civila grenar i landets politiska liv har gjorts men misslyckats. Senast CGN accepterade en gradvis demilitarisering eliminerades gerillans civila gren av paramilitärer vilket kan förklara CGN:s nutida skepsis mot en eventuell fredsprocess. Högerkonservativa krafter inom stater vägrar dessutom av olika skäl erkänna CGN som politisk legitimt (s. 67-68).

Den colombianska staten har de senaste 20 åren haft fortsatt svårt att etablera politisk legitimitet utanför landets urbaniserade områden. Bristen på politisk debatt som ett resultat av de två traditionella partiernas maktmonopol har orsakat en oförmåga hos staten att beakta sociala och politiska intressen. Detta maktetablissemang har inneburit en politisk distansering mellan styrande och styrda (Nationalencyklopedin 051217). Samtidigt har utbredd korruption och den statliga arméns brutalitet i samröre med paramilitärer i kampen mot gerillan ytterligare undergrävt statens legitimitet. Under 90-talet genomdrevs nyliberala reformer vilka har gett landet fortsatt god ekonomisk tillväxt, kriget till trots. Exporten av olja, kol och guld har ökat. Säkerhetsindustrin är en av landet snabbast växande branscher. Internationella säkerhetsbolag såsom vakt- och försäkringsbolag har stor efterfrågan på sina tjänster som en följd av det colombianska samhällets utbredda våld och osäkerhet (Richani 2005:133-134). Trots ekonomisk tillväxt har fattigdomen spridits i samhället och social utslagning kraftigt ökat i stad och på landsbygd. Både tillväxten och den sociala utslagningen har spelat CGN i händerna. Inflödet av utländsk kapital och arbetskraft i landet har skapat nya möjligheter för illegal verksamhet såsom kidnappning och utpressning. Samtidigt lockar gerillans sociala agenda och försörjningsmöjligheter landets ökande andel fattiga (s. 124-126). Den colombianska statens styrka har i allt högre utsträckning knutits till amerikanska intressen i landet. Större delen av den colombianska narkotikaproduktionen konsumeras i USA. USA importerar stora mängder olja och kol från Colombia och flertalet amerikanska storföretag har ekonomiska intressen i landet. Clintonadministrationens *Plan Colombia* gjorde år 2000 den colombianska staten till en av USA:s största biståndsmottagare. Den colombianska staten tilldelades 1.3 miljarder dollar i mestadels militärt bistånd i kampen mot knarkkartellerna och gerillan. USA:s generösa militärbistånd har fortsatt under Bushadministrationen. Bushadministrationen nya energiplan vilken innebär ökad efterfrågan av

colombiansk kol och olja störs av CGN:s verksamhet som avsevärt försvårar de amerikanska bolagens resursutvinning i landet. Under Bushadministrationen har FARC klassificerats som terroristorganisation (s. 132). Trots USA:s solida stöd har den colombianska staten visat sig oförmögen att militärt besegra CGN. Statliga påtryckningar för avväpning AUC samt marginella eftergifter mot CGN i försök att nå en politisk lösning har gett mycket begränsade resultat (Amnesty International, 051116). Colombia är i dagsläget långt ifrån en militär såväl som politisk lösning på konflikten.

5 Colombias väpnade konflikt ur ett traditionalistiskt perspektiv

Denna analys kommer utifrån det traditionalistiska perspektivet argumentera för att den senaste tidens globalisering inte har påverkat det grundläggande organiserade våldets logik i Colombia och att detta i stort ter sig på samma vis som det gjort tidigare.

5.1 Kriget mot drogerna

Det står helt klart att Colombia, i likhet med i princip alla andra stater i världen, har integrerats i världspolitiken till följd av globaliseringen. Även om det alltid funnits en mängd utomstatliga aktörer i Colombia har det alltsedan slutet av andra världskriget varit amerikanska intressenter som dominerat. Colombia är också en av USA:s största bidragstagare. Med detta i åtanke är det tydligt att den Colombianska staten, gerillan, paramilitärer och narkotikakartellerna påverkas och agerar utifrån globaliseringens villkor. Rötterna till Colombias drogproblem kan härledas till slutet av 70-talet, då de colombianska knarksmugglarna beslutade att ändra sin inriktning på Anderna samt i högre utsträckning öka sin egen produktion och utveckla sin verksamhet till internationella affärer. När väl beslutet var taget tog det inte lång tid innan drogerna välldes in till USA (Pardo 2000:66). I och med detta blev USA tidigt inblandat i Colombias knarkaffärer. Kokainindustrin påverkade i allra högsta grad även befolkningen, rikedom blev ett mål och laglöshet spreds i landet (s. 67). Trots detta fortsätter USA att vara Colombias största handelsnation. Colombia är den nation i Latinamerika som tar emot mest militärt bistånd av USA. Från amerikanskt håll är detta bistånd avsett för att användas till bekämpandet av drogerna och dess karteller (Dudley 1997:1). Detta eftersom de colombianska drogerna i allra högsta grad även är ett stort problem för den amerikanska inrikespolitiken. USA:s vilja att komma till rätt med narkotikahandeln har bidragit till att de på många håll även stödjer paramilitära grupper som säger sig bekämpa ”narkotika-gerillor” (s. 3). Allt detta kan tyckas tyda på att USA, till viss del till följd av globaliseringen, har kommit att bli en allt större aktör på den colombianska marknaden. Att USA har fått ett så stort inflytande i Colombia skulle kunna få följden att den colombianska staten, rädda för att förlora viktiga ekonomiska och politiska avtal, dansar efter USA:s pipa och lättare går deras ärenden. Detta tycks dock ej vara fallet.

Alltsedan la violencia har Colombia varit inblandat i interna konflikter, men sedan slutet av 70-talet utkämpar den colombianska staten även ett annat krig då även kriget mot drogerna blev aktuellt (Gutiérrez 2003:135). För den colombianska staten är det dock fortfarande CGN som alltså ses som det största hotet. CGN är den enda

organisation som gör anspråk på den högsta politiska makten och därmed kommer bekämpandet av denna gerilla i allmänhet först för den colombianska staten. Med detta i åtanke är oftast kriget mot drogerna sekundärt jämfört med kriget mot regeringens fiender, d.v.s. CGN och civila misstänkta för att stödja dem. Amerikanskt militärt bistånd ämnat för att bekämpa narkotikakartellerna går därmed ofta till bekämpandet av gerillan i stället (Dudley 1997:1). Att gerillan fortfarande ses som det största hotet av staten är ett tecken på att konfliktens grundläggande logik i grund och botten förblivit densamma.

5.2 Amerikansk globalisering

Enligt det globalistiska angreppssättet är det de senaste årens eskalerande globalisering som har påverkat det organiserade våldets grundläggande logik. Den ökade världshandeln har påverkat gerillans grundläggande våldslogik. Framförallt ELN har ändrat sin taktik till att alltmer inrikta sig på oljebolag verksamma i Colombia. Deras största inkomstkälla har kommit att bli kidnappningar av oljebolagens anställda och attentat mot dessa bolagens anläggningar, framförallt pipelines (Pardo 2000:69-70). Detta kan ses som en ändring i det grundläggande våldets logik då gerillan har så stora ekonomiska intressen i kriget att de inte tjänar något på en ev. fredsprocess. Att vissa aktörer utnyttjar krigssituationen i Colombia för egen vinnings skull går inte att bortse från. Men att CGN utnyttjar utländska bolag på detta sätt tyder ändå inte på någon förändring i logiken för deras våldsanvändning. Utifrån det traditionalistiska angreppssättet är dessa metoder fortfarande överensstämmande med Clausewitz teorier som säger att allt våld utförs med något mål eller rationalitet i åtanke (Smith 2003:25-26). CGN utnyttjar och profiterar på multinationella företag men de gör detta för att utöka sin makt och militära styrka för att i förlängningen kunna uppnå sitt övergripande mål att störta regeringen och ta makten över den colombianska staten. I och med detta kan attacker som karaktäriseras i ren ekonomisk vinning även ha övergripande politiska mål. Gerillagrupperna i Colombia, och övriga Latinamerika, har också en uttalad uppfattning om att de multinationella företagen inte enbart leder en form av politisk imperialism utan även förorenar den latinamerikanska kulturen (Holsti 1995a:62). Utifrån detta kan sabotage av utländska företag också uppfattas som rationellt agerande.

Att se globaliseringen som förklaringsfaktor till en eventuell förändring av våldets grundläggande logik för fallet Colombia innebär också vissa problem. I Colombia är det USA som är den i särklass största utländska aktören. Det är också USA som har den ledande rollen vad gäller utökandet av globaliseringen och frihandel. Endast USA har den strukturella makten att kunna dominera på den globala marknaden och sätta regelverket för global handel. Den som inte följer USA kan vänta sig ekonomiska vedergällningar (s. 69-70). Att den colombianska staten då följer USA:s anvisningar kan även det förklaras som ett clausewitzianskt rationellt beteende. Att en så relativt liten stat som Colombia skulle gå emot USA är helt enkelt inte ekonomiskt eller politiskt möjligt.

5.3 Colombias förenade självförsvarsstyrkor (AUC)

När det talas om globaliseringens effekter på det organiserade våldets grundläggande logik i Colombia handlar det ofta om de paramilitära grupperna och hur dessa utnyttjar osäkerheten i landet för att tjäna pengar. Bland paramilitärernas uppdragsgivare finns utländska bolag, narkotikakarteller och den colombianska staten. De samlade paramilitära grupperna i Colombia (AUC) är inte direkt kopplade till staten men innehar ändå flera, mer eller mindre officiella, band med denna (Pardo 2000:70). AUC har också en uttalad agenda om att på ett eller annat sätt förrinta gerillan i Colombia (s.70). Denna strävan om att förrinta gerillan samt den brokiga skara som de paramilitära grupperna består utav har bidragit till att AUC gör sig skyldig till de flesta kränkningarna av mänskliga rättigheter i Colombia (The Economist 050430, Pardo 2000:70). Historiskt har regeringen litat på paramilitärerna i deras kamp mot gerillan. På många håll har detta också varit en lyckad strategi. AUC har slagit ut många av CGN:s tidigare fästen, vilket i förlängningen har lett till färre mord, kidnappningar och terroristattacker (The Economist 041204). Men på senare år har även paramilitärerna AUC kommit att bli djupt involverad i narkotikahandeln. AUC tjänar stora pengar på detta och har till följd av detta även fått mycket politisk makt, framförallt längs nordvästra kusten där narkotikaexporten är särskilt påtaglig. P.g.a. detta har nu även paramilitärerna blivit ett reellt hot mot den colombianska staten (The Economist 041204, 050430).

AUC:s handlande kan sägas vara det som svårast kan förklaras och förstås utifrån ett traditionalistiskt perspektiv. Deras inblandning i narkotikahandel, statens affärer och deras, till viss del, ”smutsiga krig” mot gerillan kan förefalla inkonsekvent och samtidigt tyda på att de har mycket att vinna på en fortsättning av kriget (Gutiérrez 2003:138). Men även deras agerande kan till stor del förklaras rationellt. Medan CGN fortsätter att inneha stor makt i de södra delarna av Colombia har AUC tagit kontrollen över stora delar av de norra provinserna som traditionellt också varit kontrollerade av CGN. Genom att använda sig av just den sorts taktik som beskrivs ovan har de paramilitära grupperna kunnat överta makten i dessa områden. Detta är en del av den colombianska statens nya strategi i att till viss del privatisera kriget mot CGN (Meza:1998:1). Ur denna synvinkel kan AUC:s till synes högst irrationella metoder i stället ses som mer rationella. Deras metoder är i mångt och mycket högst oförsvarbara och oetiska. Utifrån deras synvinkel är dock detta det enda sättet för dem att på ett effektivt sätt bekämpa gerillan. AUC:s verksamhet utgör följaktligen ett allvarligt hot mot statens legitimitet samtidigt som AUC i hög grad agerar på statens uppdrag och villkor. Denna motsägelsefulla utveckling illustrerar hur bl.a. globaliseringen förändrat den colombianska konfliktens utveckling samtidigt som den statliga makten förblir central som bakomliggande drivkraft.

6 Colombia – organiserat våld i globaliseringens era

Denna analys kommer utifrån det globalistiska perspektiv som presenterats i kapitel 2 argumentera för att en förändring *har* skett av det organiserade våldets grundläggande logik i Colombia. Vidare kommer analysen närmare förklara hur och varför det organiserade våldet i Colombia har förändrats till denna grad.

I likhet med de flesta av världens länder har Colombia i allt högre integrerats med omvärlden på ett ekonomisk, politiskt, militärt och kulturellt plan. Denna process av globalisering har under de senaste 25 åren eskalerat främst som en effekt av den informations- och kommunikationsteknologiska revolutionen (Kaldor 1999:11). Till skillnad från de flesta av världens länder har Colombia parallellt med denna globala integration hemsökts av ett av 1900-talets mest utdragna och blodiga inbördeskrig. Detta inbördeskrig har med tiden utvecklats till vad som i denna studie beskrivs som ett lågintensivt krig. Aktörerna i Colombias lågintensiva krig har precis som resten av samhället anpassat sig till de nya ekonomiska och politiska strukturer som globaliseringen skapat. De förändrade omständigheterna har till landets olycka skapat nya incitament för krigets aktörer att upprätthålla och förlänga konflikten. Staten som legitim maktorganisation har ytterligare försvagats då resursstarka globala aktörer ökat sitt inflytande över colombiansk politik (Richani 2005:137). För att konkretisera detta perspektiv kommer analysen närmare belysa hur konfliktens aktörer samt konflikten som helhet påverkats och förändrats av de nya omständigheter som kan tillskrivas globaliseringen.

6.1 Jordäggande och globalt gångbara grödor

Kontrollen och över Colombias resursrika och bördiga land har varit en källa till konflikt ända sedan dagens Colombia koloniserades av spanjorerna på 1500-talet. Traditionellt har konflikten stått mellan rika storgodsägare och majoriteten av fattiga småbönder. Storgodsägarna har hävdats sin traditionella maktposition på småböndernas bekostnad genom att kontrollera jorden och låta de jordlösa bruka jorden på deras villkor. Med tiden har andelen jordäggande småbönder ökat och deras livsvillkor gradvis förbättrats. Jordfördelningen är trots det fortfarande mycket ojämn och en ständig källa till konflikt. Jordbruk i olika former svarar i dagsläget för ca hälften av landets exportinkomster (Nationalencyklopedin 051217). Den colombianska landkonflikten har eskalerat i takt med att jordbruksekonomin i allt högre grad exponerats för global konkurrens. Under 1990-talet ökade importen av potatis, bomull och sockerrör vilket traditionellt

odlats av colombianska bönder. De billiga importprodukterna slog ut stora delar av det småskaliga jordbruket och många av de kvarblivande tvingades byta till odling av mer lönsamma och konkurrenskraftiga grödor (Richani 2005:117). Även kaffeodlingen som sedan länge stått för en betydande del av Colombias export har sedan 1989 minskat med över 50 % som en effekt minskande världsmarknadspriser samt en övervärdering av den colombianska peson. Denna utveckling har gynnat resursstarka narkotikakarteller vilka har köpt upp stora delar av det land som frigjorts då traditionellt jordbruk visat sig olönsamt. Narkotikakarteller beräknas idag äga en tredjedel av landets odlingsbara jord vilken nu används att för att odla kokablad, marijuanaplantor och opiumvallmo m.m (Nationalencyklopedin 051218).

Kombinationen av global konkurrens på jordbruksmarknaden och internationell narkotikahandel har på detta vis orsakat en återgång till en mer ojämn jordfördelning och placerat narkotikakartellerna som Colombias nya jordägarklass. Båda dessa utfall innebär en förlängning samt intensifiering av landets lågintensiva krig. Narkotikaexporten och inflödet av knarkpengar i landet utgör en central aspekt i den colombianska konfliktens utveckling.

6.2 Colombia och det vita guldets förbannelse

Det sammanlagda värdet av Colombias kokain-, marijuana- och heroinexport förmodas idag ha överstigit värdet av landets legala export. Narkotikahandling beräknas sysselsätta ca 15 % av Colombias arbetsföra befolkning och utgöra ca 10 % av landets BNP (Nationalencyklopedin 051218). Majoriteten av inkomsterna från denna verksamhet hamnar hos de jordägande narkotikakartellerna. Kartellerna utnyttjar vidare sina vidlyftiga tillgångar för att upprätthålla och säkerställa framtida narkotikaproduktion. För att förverkliga detta i det colombianska våldssamhället krävs att en betydande del av resurserna kanaliseras till konfliktens huvudaktörer. Trots att de jordägande narkotikakartellernas intressen i hög grad kolliderar med gerillans är CGN en av de huvudaktörer vilka indirekt profiterar mest på narkotikakartellernas verksamhet. Bara under 1994 beräknas CGN ha tjänat ca 260 miljoner dollar på skatteindrivning från narkotikaodlingen. Samtidigt som CGN försvårar narkotikakartellernas verksamhet försvarar gerillan ofta narkotikaodlingen mot statliga angrepp. Det vänsterorienterade FARC och dess efterföljare har sedan sin uppkomst sett som sin uppgift att försvara småbönderna och landsortsbefolkningens intressen. CGN fungerar fortfarande som en form av väpnad fackorganisation, även för de bönder vars försörjning nu bygger på narkotikaodling. Statliga angrepp mot narkotikaproduktionen i CGN-kontrollerade områden innebär således ett direkt angrepp på CGN (Richani 1997:48-49).

För att frigöra sig från gerillans inflytande och kuva trotsiga bönder anlitar kartellerna paramilitärer. Genom paramilitärer kan kartellerna ta strid med CGN samt självständigt försvara sin produktion mot statliga angrepp. Narkotikakartellerna främsta medel mot statlig inblandning är dock pengar och

inte militärmakt. Den colombianska militärmakten är den statliga instans vilken i högst grad korrumpierats av narkotikakartellernas pengar. Genom att muta nyckelfigurer inom organisationen får kartellerna den statliga armén att rikta sina insatser direkt mot CGN och inte narkotikaodlingen (s. 53-54). På det här viset gör narkotikakartellerna, paramilitären och den statliga armén gemensam sak mot CGN.

Resultatet är att alla konfliktens parter i varierande grad styrs och finansieras av narkotikapengar. I ett mer övergripande perspektiv innebär detta att omvärldens narkotikakonsumtion indirekt finansierar delar av det organiserade våld som utförs av den konfliktens aktörer. Narkotikakartellerna som förvaltar dessa pengar utgör dessutom en ny maktfaktor i den colombianska konflikten. Narkotikakartellerna bedriver en verksamhet perfekt anpassad för Colombias kombination av lågintensivt krig och ökad global integration. Utan någon av dessa två aspekter skulle kartellernas verksamhet vara sannolikt vara betydligt mer begränsad. Det ligger således i kartellernas intresse att tillståndet av lågintensivt krig upprätthålls. Uppkomsten av denna konfliktbevarande maktfaktor kan skäligen uppfattas som en del av en eskalerande globaliseringsprocess.

6.3 Multinationell guldgrävning

Inom Colombias legala näringssektor återfinns en grupp av multinationella företag vilka exploaterar landets enorma naturresurser under statens försyn. Företagens resursutvinning bedrivs i hög grad i samma rurala områden som landets lågintensiva krig. Dessa omständigheter har föranlett de multinationella företagens involvering i den colombianska konflikten.

Colombia är rikt på naturtillgångar, landet har bl.a. Latinamerikas största kända kolreserver och betydande olje- och guldfyndigheter. Stora delar av tillgångarna är ännu outnyttjade. Sedan Colombia i allt högre grad öppnat sina gränser för utländska investeringar har exploateringen av resurserna kraftigt ökat (Nationalencyklopedin 051220). Företagens inträde på den colombianska landsbygden har varit på gott och ont. Delar av befolkningen erbjuds nya arbets- och försörjningsmöjligheter samtidigt som företagen till stor del importerar välutbildad utländsk arbetskraft. Inflödet av utländsk kapital har inneburit att levnadsomkostnaderna i tidigare självförsörjande rurala områden skjutit i höjden. Förändringen har skapat stora socioekonomiska skillnader och motsättningar bland områdenas befolkning, i synnerhet mellan företagens säsongsarbetare och lokalbefolkningen. I flera områden har motsättningarna tagit sig våldsamma uttryck (Richani 2005:119).

Den colombianska staten har också i linje med sin nyliberala politik gett utländska företag stort handlingsutrymme för uppköpning av områden av kommersiellt intresse. Företagens uppköpning har trängt bort tusentals människor på landsorten från sina ursprungliga bosättningar och försörjningsmedel (s. 117). Dessa omställningar har gjort att landsortbefolkningen och därmed även CGN har hamnat i konflikt med företagen.

CGN:s repressalier har inte låtit sig vänta. Genom återkommande utpressningar, kidnappningar av företagens anställda, i synnerhet utlänningar, samt sabotage mot oljebolagens pipelines har CGN avsevärt försvårat företagens verksamhet (s. 125). De stora vinstmöjligheter resursutvinningen innebär har dock varit tillräckliga incitament för många att stanna kvar i landet vilket gjort företagen till ännu en pålitlig och mycket lukrativ inkomstkälla för CGN. Genom utpressning kan CGN utöver ekonomisk ersättning kräva att företagen investerar i olika lokala sociala projekt såsom skolor och vårdcentraler (Wade 2000:35). På det här sättet kan CGN stärka det folkliga stödet i området samtidigt som man tjänar stora pengar på företagens verksamhet.

Företagen har i princip två alternativ, det ena är att gå med på gerillans krav vilket innebär kraftigt ökade produktionskostnader, det andra är att anlita paramilitärer. Paramilitärerna kan brutalt men effektivt bekämpa CGN och gerillaloyal befolkning samt försvara företagens intressen. De flesta företag tillämpar båda alternativen i varierande utsträckning (s. 33-34).

De multinationella företagens investeringar utgör en viktig inkomstkälla för den colombianska staten. Bara oljeexporten utgör en tredjedel av landets exportintäkter (narkotikahandeln exkluderad). Under 1999 tjänade den statliga organisationen ensam över 3,2 miljarder dollar på exportavtal med utländska oljebolag. Delar av den reguljära armén har kontrakterats till de multinationella företagen som en form av statliga paramilitärer, detta demonstrerar inte minst statens fullkomliga lojalitet till det utländska kapitalet (Richani 2005:15). Företagen å sin sida har mer eller mindre ofrivilligt kommit att försörja alla konfliktens huvudaktörer med ekonomiska resurser. Våldsmonopolet och den statliga legitimiteten har ytterligare urholkats som ett resultat av företagens integration i konflikten. Dessa multinationella företag är globala aktörer vilka till skillnad från narkotikakartellerna bedriver legal verksamhet men likväl har en konfliktbevarande effekt.

6.4 Våldets marknad

Det colombianska samhället har sedan länge präglats av våld och osäkerhet. Säkerhetssituationen i landet har på senare år förvärrats. CGN:s fortsatt väpnade kamp, narkotikakartellernas ökade inflytande, växande klasskillnader m.m. är alla bidragande faktorer till denna utveckling. Trots säkerhetssituationens utveckling upplever landet en fortsatt god ekonomisk tillväxt. Denna kombination av utbredd osäkerhet och hög ekonomisk tillväxt har skapat en ytterst gynnsam situation för säkerhetsindustrin. Statens oförmåga att trygga medborgarnas säkerhet har gjort välbärgade privatpersoner och företag i Colombia nästan uteslutande vänder sig till privata bolag för beskydd. Privata bolag spelar en allt viktigare roll för att beskydda och upprätthålla lagen för de medborgare som kan betala. Antalet privata säkerhetsvakter översteg år 2002 antalet poliser i landet. Utöver dessa ”vanliga” säkerhetsvakter erbjuder många säkerhetsbolag direkt paramilitära

tjänster. Bland dessa säkerhetsbolag återfinns de med utländsk såväl som lokal anknytning (Richani 2005:133-34).

Säkerhetsbolagen bedriver en näringsverksamhet vilken gör stora vinster på samhällets utbredda våld och osäkerhet. Säkerhetsbolagens expansion är samtidigt en naturlig reaktion i en marknadsekonomi. Bolagen fyller det tomrum statens bristande legitimitet och urholkade våldsmonopol har skapat (s. 133). Det är i huvudsak den statliga marginaliseringen som föranlett säkerhetsbolagens expansion och inte vice versa. Säkerhetsbolagen har dock gjort det svårare för staten att återupprätta sitt våldsmonopol. Eftersom många av upphovsmännen och delägarna till dessa bolag återfinns bland landets politiska och ekonomiska etablissemang samt bland inflytelserika utländska intressenter är intresset för ett återupprättande av våldsmonopolet marginellt. Många arbetsgivare och anställda inom säkerhetsbolagen är dessutom f.d. militärer med band till den reguljära armén. Följden är att privatiseringen av statens våldsmonopol snarare uppmuntrats än motarbetats från statligt håll (Richani 1997:56).

Denna situation exemplifierar hur det legitima organiserade våldet i landet förändrat karaktär. Det statliga våldsmonopolet är fortsatt urholkat och statens marginaliserade roll som legitim våldsutövare har ytterligare befasts. De säkerhetsbolag vilka fyllt tomrummet profiterar på våldets marknad och saknar följaktligen intresse för genomgripande åtgärder som kan minska denna marknad. Det "legitima" och det illegitima våldet samspelar på detta vis i Colombia. Denna destruktiva utveckling gör att den verksamhet som bedrivs av statliga och privata våldsutövare är uddlös och saknar övergripande mål och motiv vilka gör annat än upprätthåller rådande struktur.

6.5 Avslutande argumentation

De empiriskt underbygga argument som här framhållits har påvisat hur landets integration i globaliseringsprocessen förändrat konfliktens ekonomiska och politiska omständigheter. Inflödet av utländsk kapital från den globala marknaden har gett effekten att konfliktens aktörer har befast och t.o.m. stärkt sin politiska och ekonomiska makt. Eftersom resursinflödet gynnat alla konfliktens parter har maktbalansen bestått samtidigt som det organiserade våldet intensifierats och i allt högre grad institutionaliserats. Både den statliga makten och dess väpnade opposition saknar tillräckliga politiska, ekonomiska och militära resurser för att besegra varandra. Organiserat våld har samtidigt visat sig vara en mycket lönsam verksamhet i ett land som alltmer integrerats med omvärlden. Alla konfliktens aktörer har i varierande grad ett egenintresse av att krigstillståndet upprätthålls för att kunna fortsätta bedriva sin politiska och ekonomiska verksamhet (Richani 2005:136-37).

Ytterligare en aspekt bör vägas in för att förstå varför konflikten består. Som ett resultat av landets långa historia av våld och osäkerhet är hotbilden mot konfliktens aktörer och deras anhängare mer eller mindre konstant (Richani 1997:37). Det sociala kapitalet mellan konfliktens aktörer och deras anhängare är

med största sannolikhet mycket lågt. Denna spänning gör att ingen part har mod att sänka garden till förmån för fredsbringande åtgärder. Utifrån detta perspektiv är tydligt att konfliktens långrandighet till stor del även handlar om ren och skär överlevnad.

Det globalistiska perspektivet har i denna analys visat sig ha relativt stor förklaringskraft för konflikten i Colombia. Analysen har tydliggjort hur globaliseringen föranlett en förändring av konfliktens grundläggande logik. Det lågintensiva kriget i Colombia förs inte längre för att olika enhetliga aktörer försöker lägga beslag på den statliga makten. Kriget fortgår därför att de ekonomiska, politiska och sociala omständigheter som omsluter konflikten förändrats och gjort organiserat våld till ett självändamål.

7 Slutsats

Har konflikten i Colombia förändrats vad gäller det organiserade våldets grundläggande logik?

Efter att ha analyserat den colombianska konflikten utifrån två olika perspektiv har det blivit tydligt att det inte finns några entydiga svar på vår grundläggande frågeställning. Perspektiven belyser båda viktiga aspekter av konfliktens natur. I denna slutsats kommer vi översiktligt att värdera och analysera de motsättande argument och i vissa fall motsägande resultat som tagits fram utifrån respektive perspektiv. Syftet med detta är att vidare kunna avgöra om den förändring som skett av det organiserade våldet i Colombia är så pass fundamental att det även går att tala om en förändring av krigets grundläggande logik.

En central aspekt som föranlett våra teoretiska ansatsers olika uppfattning vad gäller det organiserade våldets förändring är synen på den statliga makten kontra globaliseringsfaktorn. Den globalistiska ansatsen har i det här fallet flertalet brister. Visserligen har konfliktens aktörer som en effekt av globaliseringen förändrat sin militära, politiska och ekonomiska strategi. T.e.x. utnyttjar gerillan de nya ekonomiska möjligheter narkotikahandeln och de multinationella företagen har kommit att erbjuda (Richani 2005:114). Det globalistiska perspektivet har dessutom visat hur tillståndet av krig gynnar flertalet av krigets aktörer vilka anpassat sig till den nya situationen. Det går dock inte att bortse från att målet för den väpnade konflikten fortfarande handlar om att inneha den politiska makten i landet. Staten utgör den maktorganisation vilken gör anspråk på att representera det legitima styret i landet. Oavsett utformning är detta den plattform en organisation måste gå genom för att utöva legitim makt. Den colombianska staten må vara fragmentiserad och marginaliserad som en effekt av landets väpnade konflikt, globalisering m.m. Staten utgör dock fortfarande den plattform som både statliga och icke-statliga aktörer kämpar för att kontrollera. Alla har olika syften och medel för sina påtryckningar men det gemensamma är att alla, i varierande grad, inriktar sina insatser mot den statliga maktorganisationen. Såväl den amerikanska staten som gerillan och narkotikakartellerna riktar sina resurser mot den colombianska staten. Den traditionalistiska ståndpunkten att den statliga makten är och förblir central i väpnad konflikt tycks gälla även i Colombia.

Den globalistiska ansatsen har ytterligare en svaghet. Fokuseringen på globalisering innebär vissa metodologiska problem. Även om det går att påvisa att en eskalerande globaliseringsprocess äger rum är globaliseringen ett fenomen som är mycket svårt att avgränsa. Begreppet innefattar bl.a. en eskalerande process av integration mellan världens stater. Bland dessa stater är den amerikanska staten i dagsläget dominerande och har så varit sedan andra världskrigets (Rich 2005:204). Denna amerikanska dominans är högaktuell även i Colombia där USA är den i särklass största utomstatliga aktören, i synnerhet vad gäller landets politiska och ekonomiska liv (Richani 2005:130-31). Med detta i åtanke blir det

svårare att se själva globaliseringen som en bakomliggande faktor då detta till största delen handlar om amerikanskt inflytande.

När det gäller synen på det organiserade våldets rationalitet i Colombia tycks den globalistiska ansatsen till viss del ha större förklaringskraft än sin traditionalistiska motpart. Enligt traditionalisterna kan allt våld uppfattas som politiskt och rationellt. Även om den statliga makten har förblivit central för den väpnade konflikten innebär detta inte att allt organiserat våld i landet är politiskt. Att t.ex. tolka det våld som utförs av paramilitärer och narkotikakarteller i landet som rent politiskt vore felaktigt. Dessa organisationers agerande bygger i huvudsak på ekonomiska överväganden. Även om dessa organisationer i allra högst grad påverkar den politiska situationen i landet är deras *mål* i huvudsak ekonomiska. Den globalistiska argumentation har tydliggjort hur alla konfliktens aktörer i varierande grad har ett egenintresse av att upprätthålla krigstillståndet, detta gäller i synnerhet ur ett ekonomiskt perspektiv. Det organiserade våld som utförs inom den rådande krigssituationen i Colombia kan således inte tolkas som enbart politiskt men inte heller som något helt utan rationella ställningstaganden. Ur ett rationellt perspektiv bör dock både ekonomiska och politiska motiv tillskrivas det våld som utförs inom konflikten. En betydande del av våldet bör också tolkas som en följd av den sociala osäkerheten i landet. Den sedan länge hotfulla situationen i landet har sänkt tröskeln för våldsanvändning (Richani 1997:59). Ett rent rationellt perspektiv riskerar att övertolka detta faktum.

Den väpnade konflikten mellan CGN och den colombianska staten har hamnat i ett dödsläge, ingen har tillräcklig politisk, ekonomisk eller militär styrka för att besegra den andre. Detta utdragna dödsläge som har utmynnat i vad många vill kalla ett lågintensivt krig har gjort att konfliktens aktörer har utvecklats till etablerade våldsinstitutioner vilka livnär sig och i varierande grad är beroende av att den rådande situationen upprätthålls (Richani 2005:136-37). Att den konflikten skulle ha blivit ett självändamål för konfliktens två motpoler, CGN och den colombianska staten, är dock att gå lite långt. Även om båda dessa aktörer i hög grad profiterar på situationen är det slutgiltiga målet för båda fortfarande att kontrollera den statliga makten. CGN:s upprättande av en ny statsliknande organisation i gerillakontrollerade områden tyder inte minst på statsbyggande ambitioner (Richani 1997:43).

Utifrån de slutsatser som dragits från denna studie är det svårt att styrka ett ställningstagande som gör gällande att en fundamental förändring har skett av det organiserade våldets grundläggande logik i Colombia. Helt klart är att en viss förändring av våldet har skett. I synnerhet AUC och narkotikakartellerna har egenskaper och förfaringssätt som är i linje med den globalistiska ansatsen. Detta har dock inte varit tillräckligt för att förändra den colombianska konfliktens grundläggande logik. De aktörer som upprätthåller ambitionen att kontrollera den statliga makten tycks också vara de som sätter riktningen för konfliktens utveckling. Följden av detta är att den grundläggande logik som styr Colombias organiserade våld är och förblir densamma.

Denna studie uppvisar ett resultat som underbygger den traditionella synen på krig och organiserat våld. Vår studie av Colombia indikerar samtidigt en trend i konfliktens utveckling mot de teoretiska ståndpunkter som sammanfattats i vår globalistiska ansats. Framtida krigs- och konfliktforskning får utvisa huruvida denna utveckling är av ihållande karaktär.

8 Referensförteckning

Tryckta källor:

- Allison, Graham - Zelikow, Philip, 1999. *Essence of Decision Explaining the Cuban Missile Crisis*. 2nd ed. New York: Addison Wesley Longman.
- Angstrom, Jan, 2003b. "Concepts Galore! Theory and Doctrine in the Discursive History of Low Intensity Conflict", s 149-170 i Angstrom, Jan – Duyvesteyn, Isabelle (red.) *The Nature of Modern War: Clausewitz and his Critics Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Angstrom, Jan, 2005. "Introduction: Debating the nature of modern war", s 1-27 i Duyvesteyn, Isabelle – Angstrom, Jan (red.) *Rethinking the nature of War*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Baily, A., Norman , 1967. "La Violencia in Colombia", *Journal of Inter-American Studies*, vol. 9, nr 4, s. 561-575.
- von Clausewitz, Carl, 1991. *Om Kriget*. Stockholm: Bonnier Fakta Bokförlag AB.
- van Creveld, Martin, 1991. *The Transformation of War*. New York: The Free Press.
- Dudley, Steven, 1997. "U.S. Interests in Colombia", *The Progressive*, vol. 2.
- "Dystopia disarmed?; Colombia's paramilitary demobilization", 2004. I *The Economist*, vol. 373 s. 55.
- de Graaf, Bob, 2005. "The wars in former Yugoslavia in the 1990s: bringing the state back in", s. 159-176 i Duyvesteyn, Isabelle – Angstrom, Jan (red.) *Rethinking the nature of War*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gutiérrez, Francisco, 2003. "Institutionalizing Global Wars: State Transformations in Colombia, 1978-2002, *Journal of International Affairs*, vol. 57, nr. 1, s. 135-150.
- Holsti, K, 1995a. "The contemporary Global System", s. 52-82 i *International Politics. A Framework for Analysis* (7th ed) London: Prentice Hall.
- Kaldor, Mary, 1999. *Nya och gamla Krig. Organiserat våld under globaliseringens era*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.
- Kaldor, Mary, 2005. "Elaborating the 'new war' thesis", s. 210-225 i Duyvesteyn, Isabelle – Angstrom, Jan (red.) *Rethinking the nature of War*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kaliyvas, N., Stathis, 2005. "Warfare in civil wars" s. 88-108 i Duyvesteyn, Isabelle – Angstrom, Jan (red.) *Rethinking the nature of War*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Meza, Vargas, Ricardo, 1998. "The FARC: The War and the Crisis of the State", *Nacla Report on the Americas*, mars/april.
- Pardo, Rafael, 2000. "Colombia's Two-Front War", *Foreign Affairs*, vol. 79, nr. 4, s. 64-73.
- "Politics, drugs and the gun; Colombia's right-wing paramilitaries" 2005. I *The Economist*, vol. 375 s. 52.

- Rich, B., Paul, 2005. "Theories of globalisation and sub-state conflict", s. 191-209 i Duyvesteyn, Isabelle – Angstrom, Jan (red.) *Rethinking the nature of War*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richani, Nazih, 1997. "The Political Economy of Violence: The War System in Colombia", *Journal of Interamerican Studies and World Affairs*, vol. 39, nr. 2, s. 37-81.
- Richani, Nazih 2005. "Multinational Corporations, Rentier Capitalism, and the War System in Colombia", *Latin American Politics and Society*, vol. 47, nr. 3, s. 113-144.
- Sanchez, Gonzalo – Bakewell, Peter, 1985. "La Violencia in Colombia: New Research, New Questions", *The Hispanic American Historical Review*, vol. 65, nr. 4, s. 789-807.
- Schmidt, W., Steffen, 1974. "La Violencia Revisited: The Clientelist Bases of Political Violence in Colombia", *Journal of Latin American Studies*, vol. 6, nr. 1, s. 97-111.
- Smith, M., L., R., 2003. "War and Only War. Analysin the False Categories of Low Intensity Conflict", s. 21-44 170 i Angstrom, Jan – Duyvesteyn, Isabelle (red.) *The Nature of Modern War: Clausewitz and his Critics Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith, M., L., R., 2005. "Strategy in an age of 'low-intensity' warfare: why Clausewitz is still more relevant than his critics", s. 28-64 i Duyvesteyn, Isabelle – Angstrom, Jan (red.) *Rethinking the nature of War*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wade, John, 2000. "Violence, Crime continue to cast shadow over future Oil investment in Colombia", *Oil & Gas Journal*, vol. 98, nr. 3, s. 32-37.

Internetkällor:

- Amnesty International: <http://web.amnesty.org/report2004/col-summary-eng>, 051116
- Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se>, Rojas, Mauricio – Horna, Hernán, 051217. Artikel: Colombia, Historia.
- Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se>, Jonsson, Martin – Retsö, Dag, 051218. Artikel: Colombia, Näringsliv
- Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se>, Jonsson, Martin – Retsö, Dag, 051220. Artikel: Colombia, Näringsliv, Mineral och Energi.

Bildförteckning för framsida:

- Bild 1: FARC:s politiska ledare Alfonso Cano håller presskonferens.
- Bild 2: Arbete på kokabladsplantage.
- Bild 3: En av AUC:s paramilitärer.
- Bild 4: Anti-privatiseringsdemonstranter ockuperar stadshuset i Cali, Colombia.
- Alla bilder är hämtade från <http://www.colombiajournal.org>.